

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการควบคุมการค้าเสือโคร่งของประเทศไทย

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 เป็นกฎหมายที่อนุวัติการตามอนุสัญญา CITES ได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายในการช่วยให้การควบคุมการค้าเสือโคร่งของประเทศไทยมีประสิทธิภาพสูงขึ้นกว่าพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2503 แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้ว ยังคงมีการลักลอบค้าเสือโคร่งอยู่อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งเราสามารถแยกพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมการค้าเสือโคร่งของประเทศไทยได้หลายประการ คือ

5.1 ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการควบคุมตามพันธกรณีของอนุสัญญา

อนุสัญญา CITES กำหนดมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการนำเข้ามदनสัตว์ป่า ซึ่งรวมถึงเสือโคร่ง เพื่อให้รัฐภาคีนำไปบัญญัติเป็นกฎหมาย และบังคับใช้ให้เกิดผลในการควบคุมการค้าสัตว์ป่า ซึ่งประเทศไทยได้ดำเนินการตามพันธกรณดังกล่าวแล้ว แต่ในการดำเนินการนั้นยังมีปัญหาในเรื่องการควบคุมการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านผลิตภัณฑ์จากเสือโคร่ง ปัญหาเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตหรือใบรับรองในการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่าน และปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดบทลงโทษ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1.1 ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านผลิตภัณฑ์จากเสือโคร่ง

อนุสัญญา CITES มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการนำเข้ามदनตัวอย่างพันธุ์ (Specimen) ซึ่ง คำว่า "ตัวอย่างพันธุ์" ตามบทนิยามในมาตรา 1(b) ของอนุสัญญา CITES นั้นหมายถึง สัตว์ที่มีชีวิต ซากสัตว์ รวมถึงผลิตภัณฑ์จากสัตว์นั้นๆ อนุสัญญา CITES จึงให้ความคุ้มครองผลิตภัณฑ์ต่างๆที่ทำจากชิ้นส่วนหรือซากของสัตว์ด้วย แต่จากเนื้อหาของมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 กำหนดให้ควบคุมเฉพาะการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านเสือโคร่งหรือซากของเสือโคร่ง ซึ่งเป็นสัตว์ป่าในบัญชีแนบท้ายของอนุสัญญา CITES เท่านั้น ไม่รวมถึงผลิตภัณฑ์จากเสือโคร่ง

จะเห็นว่า การควบคุมการนำเข้ามแดนเสือโคร่งตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ไม่ครอบคลุมถึงการนำเข้ามแดนตัวอย่างพันธุ์เสือโคร่งทั้งหมด แต่ควบคุมเฉพาะการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านเสือโคร่งหรือซากของเสือโคร่งเท่านั้น ไม่รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของเสือโคร่งดังกล่าวด้วย การควบคุมจึงยังไม่ครอบคลุมตามที่อนุสัญญา CITES ประสงค์จะคุ้มครอง ทั้งที่รายงานของ EIA หรือ Environmental Investigation Agency ซึ่งทำการสำรวจเมื่อเดือนมิถุนายน 2544 ระบุว่าประเทศไทยเป็นแหล่งค้าผลิตภัณฑ์จากเสือโคร่งทั้งในประเทศไทยเอง และจากประเทศเพื่อนบ้าน¹

การที่พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 มาตรา 24 กำหนดไว้เช่นนี้ทำให้การนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านผลิตภัณฑ์จากเสือโคร่ง เช่น กระเป๋า เสื้อผ้า หรือยาที่มีส่วนผสมของอวัยวะหรือซากของเสือโคร่ง ซึ่งเป็นชนิดพันธุ์ในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาหมายเลข 1 ที่อนุสัญญา CITES ได้มีการควบคุมไว้ แต่ไม่มีบทบัญญัติใดตามพระราชบัญญัตินี้ที่กำหนดให้การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิด จึงอาจจะเป็นช่องทางให้ผู้ลักลอบนำเข้า ส่งออกหรือนำผ่านผลิตภัณฑ์จากเสือโคร่งได้โดยไม่เป็นความผิด ไม่สามารถเอาโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนได้

5.1.2 ปัญหาเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตหรือใบรับรองในการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่าน

อนุสัญญา CITES ได้กำหนดนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการ” (Management Authority) หมายความว่า เจ้าหน้าที่จัดการแห่งชาติซึ่งได้รับมอบหมายตามความในมาตรา 9 และ “เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิทยาการ” (Scientific Authority) หมายความว่า เจ้าหน้าที่ทางวิทยาศาสตร์แห่งชาติ ซึ่งได้รับมอบหมายตามความในมาตรา 9 อาจกล่าวได้ว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการและเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิทยาการ คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งรัฐภาคนั้นๆ ได้แต่งตั้งให้เป็นผู้มีอำนาจปฏิบัติการตามอนุสัญญานั้นเอง และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ได้กำหนดนิยามคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

อนุสัญญา CITES มาตรา 3 และมาตรา 9 ได้ระบุไว้แต่เพียงกว้างๆ ว่าให้รัฐภาคีต้องมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการ 1 คนหรือมากกว่า และเจ้าหน้าที่ทางวิทยาการ 1 คนหรือมากกว่า ให้มี

¹ The Environmental Investigation Agency, <http://www.eia-international.org/cg/i/news/news.cgi?t=template&a=8&source=tigers>.

อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการนำเข้าและส่งออกสัตว์อย่างพันธุ์เสือโคร่งซึ่งเป็นชนิดพันธุ์ในบัญชีแนบท้าย

หมายเลข 1 ซึ่งเป็นการกำหนดอำนาจในการพิจารณาอนุญาตให้นำเข้าและส่งออกสัตว์อย่างพันธุ์เสือโคร่ง โดยแยกเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิทยาการทำหน้าที่พิจารณาทางด้านวิชาการ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการ ทำหน้าที่ทางด้านการอนุญาต การควบคุม การขนส่ง การตรวจสอบ โดยมีอำนาจในการออกใบอนุญาตหรือใบรับรองต่างๆ ในนามของรัฐบาล ซึ่งเป็นเรื่องที่แต่ละรัฐบาลจะไปกำหนดว่า จะให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการและเจ้าหน้าที่ทางวิทยาการจะกระทำโดยตัวบุคคลหรือกระทำในนามองค์กรใดองค์กรหนึ่ง โดยเจตนาให้ทั้งสองฝ่ายเป็นอิสระแก่กัน สามารถคัดค้านการอนุญาตได้อย่างเท่าเทียมกัน

เมื่อพิจารณาแนวทางปฏิบัติของประเทศอื่นแล้ว มีหลายประเทศได้กำหนดให้มีองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิทยาการไว้โดยเฉพาะ เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิทยาการแยกต่างหากจากกัน โดย Wildlife Permit Office จะทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการ และ Office of Scientific Authority จะเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิทยาการ²

สำหรับประเทศไทย แม้ว่าพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 จะได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการนำเข้าและส่งออกเสือโคร่ง โดยนำมาบัญญัติไว้ในมาตรา 24 แต่เมื่อพิจารณาจากมาตรา 24 ซึ่งกำหนดไว้เพียงว่า การนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านเสือโคร่งซึ่งเป็นสัตว์ป่าชนิดที่ต้องมีใบอนุญาตหรือใบรับรองให้นำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านตามอนุสัญญา CITES ต้องได้รับใบอนุญาต หรือใบรับรองจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เท่านั้น ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับผู้ทำหน้าที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการและเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิทยาการไว้แต่อย่างใด

ดังนั้น จึงถือว่าตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการ เป็นผู้ที่มีอำนาจออกใบอนุญาตหรือใบรับรอง แต่ไม่ได้กำหนดว่าบุคคลหรือหน่วยงานใดจะทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิทยาการ ที่จะเป็นผู้ให้ความเห็นทางด้านข้อมูลในเรื่องต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญา CITES ซึ่งตามกฎหมายกระทรวง

² Meena Alagappan, The United State Enforcement of CITES, 10 (N.W.J. Int'l L&Bus,1990), pp.541,550.

ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2537)³ ข้อ 4 ได้กำหนดให้นำข้อมูลทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับชนิดพันธุ์ และจำนวนเสือโคร่งที่มีอยู่ในประเทศ วิธีการสืบพันธุ์ หรือผลกระทบต่อความสมดุลของระบบนิเวศน์ทางธรรมชาติ ดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาอนุญาตด้วย ซึ่งการให้ข้อมูลในส่วนนี้ควรเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิทยาการตามที่อนุสัญญา CITES กำหนด แต่ในทางปฏิบัติในการออกใบอนุญาตหรือใบรับรองจากอธิบดีซึ่งจะต้องดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2537) ข้อ 4 ด้วยการสั่งให้ผู้ได้บังคับบัญชาตามสายงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการ ดังนั้น ตามพระราชบัญญัตินี้ถือว่าผู้ทำหน้าที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการและเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิทยาการของประเทศไทยเป็นองค์กรเดียวกัน

จะเห็นได้ว่า ในทางปฏิบัติดังกล่าวแม้ว่าตามข้อเท็จจริง ผู้ให้ข้อมูลทางด้านวิชาการจะมีไม่ใช่เป็นผู้ออกใบอนุญาตหรือใบรับรองก็ตาม แต่หากพิจารณาในด้านขององค์กรแล้วถือว่ากระทำในองค์กรเดียวกัน นั่นคือ กระทำโดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งมีความควบคุมบังคับบัญชาโดยอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และสามารถให้คุณให้โทษผู้ได้บังคับบัญชาในกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้ การออกความเห็นในทางวิชาการจึงอาจไม่เป็นอิสระและมีทางเป็นไปได้ว่าจะทำให้การออกใบอนุญาตหรือใบรับรองการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านเสือโคร่งตามอนุสัญญา CITES ในประเทศไทย อาจไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริงได้

5.1.3 ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดบทลงโทษ

เมื่อพิจารณาจากบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 แล้ว ไม่ปรากฏว่ามีมาตราใดกำหนดให้การไม่ปฏิบัติตามมาตรา 24 คือ การนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านเสือโคร่งหรือซากของเสือโคร่งซึ่งเป็นสัตว์ป่าในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญา CITES โดยไม่มีใบอนุญาตหรือใบรับรองจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชต้องได้รับโทษ ซึ่งการที่ไม่มีบทกำหนดโทษสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา 24 เป็นการไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญา CITES ที่กำหนดให้รัฐภาคีต้องออกกฎหมายภายในที่มีมาตรการในการลงโทษผู้ที่ลักลอบนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านเสือโคร่งหรือซากของเสือโคร่ง

³ ราชกิจจานุเบกษานับกฤษฎีกา เล่ม 111 ตอนที่ 5 ก ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2537.

ในทางปฏิบัติจึงได้มีการแก้ปัญหาโดยการนำเอาเสือโคร่งซึ่งเป็นสัตว์ป่าในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญา CITES ไปไว้ในบัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องกำหนดชนิดของสัตว์ป่าและซากของสัตว์ป่าที่ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้าหรือส่งออก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ประกาศไว้ ณ วันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ.2537⁴ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 23 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ซึ่งในปัจจุบันประกาศฉบับนี้ได้ถูกยกเลิกโดยประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดชนิดของสัตว์ป่าและซากของสัตว์ป่าที่ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้าหรือส่งออก ซึ่งประกาศไว้ ณ วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ.2548⁵ โดยเสือโคร่งยังคงเป็นสัตว์ป่าในบัญชีแนบท้ายประกาศนี้

การที่ได้นำเข้าเสือโคร่งซึ่งเป็นสัตว์ป่าในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญา CITES มาประกาศไว้ในบัญชีรายชื่อแนบท้ายประกาศนี้โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 23 วรรคหนึ่งนั้น ทำให้ถ้ามีการลักลอบนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านเสือโคร่งซึ่งเป็นสัตว์ป่าชนิดที่มีรายชื่อระบุอยู่ในบัญชีท้ายอนุสัญญา CITES แล้ว จะเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 24 เพียงมาตราเดียว หรือถือว่าเป็นการฝ่าฝืนทั้งมาตรา 23 และมาตรา 24

กรณีนี้คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 4) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้วมีความเห็นดังนี้⁶

“สำหรับปัญหาที่หนึ่งที่ว่า การลักลอบนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านซึ่งสัตว์ป่าชนิดที่มีรายชื่อระบุอยู่ในบัญชีท้ายอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชที่กำลังจะสูญพันธุ์ (CITES) ซึ่งเป็นความตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการค้าสัตว์ป่าและซากของสัตว์ป่าตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 และเป็นสัตว์ป่าชนิดเดียวกันกับที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ให้การนำเข้าหรือส่งออกต้องได้รับใบ

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 112 ตอนพิเศษ 4 ง วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2538.

⁵ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 123 ตอนพิเศษ 28 ง ลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2549.

⁶ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 กรณีการนำเข้า ส่งออก และนำผ่านซึ่งสัตว์ป่าตามมาตรา 23 และมาตรา 24 และการตราพระราชกฤษฎีกาหรือการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครองตามมาตรา 4, เรื่องเสร็จที่ 527/2535.

อนุญาตตามมาตรา 23 วรรคหนึ่ง หรือเป็นสัตว์ป่าชนิดเดียวกันกับสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากของสัตว์ป่าดังกล่าว ซึ่งการนำผ่านจะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีตามมาตรา 23 วรรคหนึ่ง จะเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 24 มาตราเดียว หรือฝ่าฝืนทั้งมาตรา 23 และมาตรา 24 นั้น เห็นว่า มาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสัตว์ป่าหรือซากของสัตว์ป่าชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด หรือการนำผ่านซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากของสัตว์ป่าดังกล่าว โดยบัญญัติให้ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี ส่วนมาตรา 24 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่าน ซึ่งสัตว์ป่าหรือซากของสัตว์ป่าชนิดที่ต้องมีใบอนุญาตหรือใบรับรองให้นำเข้า ส่งออก หรือนำผ่าน ตามความตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการค้าสัตว์ป่าและซากของสัตว์ป่า โดยบัญญัติให้ต้องได้รับใบอนุญาตหรือใบรับรองจากอธิบดี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ดังนั้น การที่มาตรา 23 วรรคหนึ่ง ใช้ถ้อยคำว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 24” จึงมีความหมายว่า เป็นกรณีที่ต้องปฏิบัติตามหรืออยู่ภายใต้เงื่อนไขของมาตราที่อ้างถึงคือ มาตรา 24 ด้วย กล่าวคือ เมื่อรัฐมนตรีได้ประกาศกำหนดชนิดของสัตว์ป่าหรือซากของสัตว์ป่าซึ่งห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้าหรือส่งออก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีตามมาตรา 23 วรรคหนึ่งแล้ว หรือจะมีการนำผ่านซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากของสัตว์ป่าสงวนหรือซากของสัตว์ป่าคุ้มครองอันจะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีก่อนตามมาตรา 23 วรรคหนึ่ง และชนิดของสัตว์ป่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดหรือชนิดของสัตว์ป่าสงวน หรือสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากของสัตว์ป่าดังกล่าว เป็นชนิดเดียวกันกับที่อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ (CITES) ได้กำหนดไว้ ซึ่งการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่าน ซึ่งสัตว์ป่าดังกล่าวหรือซากสัตว์ป่าดังกล่าว ต้องได้รับใบอนุญาตหรือใบรับรองจากอธิบดีตามมาตรา 24 การที่อธิบดีจะพิจารณาอนุญาตให้นำเข้าหรือส่งออกซึ่งสัตว์ป่าหรือซากของสัตว์ป่าชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด หรือนำผ่านซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครองหรือซากของสัตว์ดังกล่าว นอกจากจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรา 23 คือต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีแล้วยังต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขหรือปฏิบัติตามข้อกำหนดในมาตรา 24 ด้วย คือจะต้องได้ใบรับรองจากอธิบดีด้วย จึงจะสามารถนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่าน ซึ่งสัตว์ป่าหรือซากของสัตว์ป่าชนิดนั้นๆ ได้ ดังนั้น หากผู้ใดลักลอบนำเข้า หรือส่งออก ซึ่งสัตว์ป่าหรือซากของสัตว์ป่าชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดและเป็นสัตว์ป่าชนิดเดียวกันกับที่มีรายชื่อระบุอยู่ในบัญชีท้ายอนุสัญญา CITES หรือลักลอบนำผ่านซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าวและเป็นสัตว์ชนิดเดียวกันกับที่มีรายชื่อระบุอยู่ในบัญชีท้ายอนุสัญญา CITES จึงเป็นการฝ่าฝืนทั้งมาตรา 23

และมาตรา 24 แทนที่จะเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 24 เพียงมาตราเดียว แต่เนื่องจากการฝ่าฝืนมาตรา 24 ไม่มีบทกำหนดโทษ ผู้ฝ่าฝืนจึงมีโทษเฉพาะที่กำหนดไว้สำหรับการฝ่าฝืนมาตรา 23 วรรคหนึ่ง คือ โทษตามมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535"

จะเห็นได้ว่า เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ประกาศกำหนดชนิดของสัตว์ป่าหรือซากของสัตว์ป่าซึ่งห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้า หรือส่งออก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชตามมาตรา 23 วรรคหนึ่งแล้ว หรือจะมีการนำผ่านซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากของสัตว์ป่าสงวน หรือซากของสัตว์ป่าคุ้มครองอันจะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีก่อนตามมาตรา 23 วรรคหนึ่ง และชนิดของสัตว์ป่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดเป็นชนิดเดียวกันกับที่อยู่ในบัญชีท้ายอนุสัญญา CITES การที่อธิบดีจะพิจารณาอนุญาตให้นำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านซึ่งสัตว์ป่าหรือซากของสัตว์ปาดังกล่าว นอกจากจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรา 23 คือ ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีแล้ว ยังจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข หรือปฏิบัติตามข้อกำหนดในมาตรา 24 ด้วย คือ จะต้องได้รับใบอนุญาตหรือใบรับรองจากอธิบดีด้วยจึงจะสามารถนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านซึ่งสัตว์ป่าหรือซากของสัตว์ปานั้นๆได้ ทำให้การไม่ปฏิบัติตามมาตรา 24 มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 47 ด้วย เนื่องจากมาตรา 23 วรรคหนึ่ง ใช้ถ้อยคำว่า "ภายใต้บังคับมาตรา 24"

ดังนั้น เมื่อเกิดการลักลอบนำเข้า หรือส่งออกเสือโคร่งหรือซากของเสือโคร่งซึ่งเป็นสัตว์ป่าในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญา CITES และเป็นสัตว์ป่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 23 วรรคหนึ่ง หรือลักลอบนำผ่านเสือโคร่งหรือซากของเสือโคร่งที่เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง และเป็นสัตว์ป่าในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญา CITES นอกจากจะเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 24 แล้ว ยังเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 23 วรรคหนึ่งด้วย แต่เนื่องจากการฝ่าฝืนมาตรา 24 ไม่มีบทกำหนดโทษ ผู้ฝ่าฝืนจึงมีโทษเฉพาะที่กำหนดไว้สำหรับการฝ่าฝืนมาตรา 23 วรรคหนึ่ง คือ โทษตามมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 เท่านั้น การที่มาตรา 24 ไม่มีบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนไว้ ทำให้ผู้กระทำผิดได้รับโทษไม่ครบถ้วนตามความผิดที่ได้กระทำแล้วยังเป็นการไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญา CITES ด้วย

อาจกล่าวได้ว่า มาตรการในการลงโทษเกี่ยวกับเสือโคร่งซึ่งเป็นสัตว์ป่าตามอนุสัญญา CITES ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ยังไม่สมบูรณ์ ทำให้เป็นปัญหาในทางกฎหมายที่ทำให้การปฏิบัติด้านการควบคุมการนำเข้าขามแดนเสือโคร่ง ยังไม่อาจดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากจะมีปัญหาเกี่ยวกับมาตรการในการลงโทษตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติบางประการที่เกี่ยวกับการลงโทษที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่น ได้แก่ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469⁷ ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้กล่าว กรมศุลกากรมีหน้าที่ตรวจสอบว่าการนำเข้า ส่งออก หรือส่งผ่านแดนซึ่งของต้องจำกัด⁸ ได้รับอนุญาตและปฏิบัติตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ครบถ้วนหรือไม่ด้วย ซึ่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 มีการควบคุมการนำเข้า ส่งออก และนำผ่านเสือโคร่งหรือซากของเสือโคร่ง จึงเป็นของต้องจำกัด ซึ่งหากผู้ใดนำเข้า มา หรือส่งออก ไปนอกราชอาณาจักร โดยมิได้รับอนุญาต หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดไว้ให้ครบถ้วนจะมีความผิด และมีโทษตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดนำเข้าหรือพาของที่ยังมิได้เสียค่าภาษีหรือของต้องจำกัด หรือของต้องห้าม หรือที่ยังมิได้ผ่านศุลกากรโดยถูกต้องเข้ามาในพระราชอาณาจักรสยามก็ดี หรือส่ง หรือพาของเช่นว่านี้ออกไปนอกพระราชอาณาจักรก็ดี หรือช่วยเหลือด้วยประการใดๆ ในการนำของเช่นว่านี้เข้ามา หรือส่งออก ไปก็ดี หรือย้ายถอนไป หรือช่วยเหลือให้ย้ายถอนไปซึ่งของดังกล่าวนี้จากเรือกำปั่น ท่าเทียบเรือ โรงเก็บสินค้า คลังสินค้า ที่มั่นคง หรือโรงเก็บของโดยไม่ได้รับอนุญาตก็ดี หรือให้ที่อาศัยเก็บ หรือเก็บ หรือซ่อนของเช่นว่านี้ หรือยอม หรือจัดให้ผู้อื่นทำการเช่นว่านี้ก็ดี หรือเกี่ยวข้องด้วยประการใดๆ ในการขนหรือย้ายถอน หรือกระทำการอย่างใดแก่ของเช่นว่านี้ก็ดี หรือเกี่ยวข้องด้วยประการใดๆ ในการหลีกเลี่ยง หรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียค่าภาษีศุลกากร หรือในการหลีกเลี่ยง หรือพยายามหลีกเลี่ยงบทกฎหมายและข้อจำกัดใดๆ อันเกี่ยวแก่การนำเข้า ส่งของออก ขนของขึ้น เก็บของในคลังสินค้า และการส่งมอบของโดยเจตนาจะฉ้อค่าภาษีของรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่จะต้องเสียสำหรับของนั้นๆ ก็ดี หรือหลีกเลี่ยงข้อห้าม หรือข้อจำกัดอันเกี่ยวแก่ของนั้นก็ดี สำหรับความผิดครั้งหนึ่งๆ ให้ปรับเป็นเงินสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว หรือจำคุกไม่เกินสิบปี หรือทั้งปรับทั้งจำ”

⁷ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 43 ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2469.

⁸ ของต้องจำกัด หมายถึง ของหรือสินค้าที่มีกฎหมายกำหนดว่าหากจะมีการนำเข้า ส่งออกหรือนำผ่านราชอาณาจักร จะต้องได้รับอนุญาตหรือปฏิบัติให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้น ๆ เสียก่อน ผู้ใดนำเข้าของต้องจำกัดเข้ามา หรือส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักรโดยมิได้รับอนุญาต หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดไว้ให้ครบถ้วน จะมีความผิดตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้น ๆ และเป็นความผิดตามกฎหมายศุลกากรด้วย.

อย่างไรก็ดี พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 ได้ให้อำนาจอธิบดีกรมศุลกากร หรือ พนักงานสอบสวนที่จะระงับคดีในชั้นศุลกากร และงดการฟ้องร้องได้โดยไม่ต้องนำคดีขึ้นต่อศาล หากผู้กระทำความผิดได้ยินยอมชำระค่าปรับ หรือได้ทำความตกลง หรือทำทัณฑ์บน หรือให้ ประกันตามที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา 102⁹ และให้อำนาจคณะกรรมการเปรียบเทียบที่จะ เปรียบเทียบและงดการฟ้องร้องตามมาตรา 102 ทวิ¹⁰

จะเห็นได้ว่า สำหรับผู้กระทำความผิดโดยการลักลอบนำเข้า หรือส่งออกซึ่งเสือโคร่ง หรือซากของเสือโคร่ง นอกจากจะเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 แล้ว ยังเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 มาตรา 27 ด้วย เพราะถือว่าเสือโคร่งและซากของเสือโคร่งดังกล่าวเป็นของต้องจำกัด หากผู้ใดลักลอบนำเข้าหรือส่งออกไป โดยหลีกเลี่ยงข้อห้ามหรือข้อจำกัดอันเกี่ยวแก่นั้น จะต้องมีความผิดตามมาตราดังกล่าว ซึ่ง กำหนดโทษปรับเป็นเงินสี่เท่าของราคาของซึ่งได้รวมอากรเข้าด้วยแล้ว หรือจำคุกไม่เกินสิบปี หรือ ทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งมีโทษที่สูงกว่าความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 มาตรา 47 ที่กำหนดโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁹ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 มาตรา 102 บัญญัติว่า “ภายในบังคับแห่ง มาตรา 102 ทวิ ถ้าบุคคลใดจะต้องถูกฟ้องตามพระราชบัญญัตินี้ และบุคคลนั้นยินยอมและใช้ ค่าปรับ หรือได้ทำความตกลง หรือทำทัณฑ์บน หรือให้ประกันตามที่อธิบดีจะเห็นสมควรแล้ว อธิบดีจะงดการฟ้องร้องเสียก็ได้ และการที่อธิบดีงดการฟ้องร้องเช่นนี้ให้ถือว่าเป็นอันคุ้มผู้กระทำ ผิดนั้น ในการที่จะถูกฟ้องร้องต่อไปในกรณีแห่งความผิดอันนั้น

ในกรณีความผิดเกี่ยวกับอากรเล็กๆ น้อยๆ จะออกกฎกระทรวงมอบอำนาจให้ พนักงานสอบสวนทำการเปรียบเทียบปรับ และงดการฟ้องร้องก็ได้...”

¹⁰ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 มาตรา 102 ทวิ บัญญัติว่า “สำหรับความผิด ตามมาตรา 27 มาตรา 31 มาตรา 36 และมาตรา 96 และความผิดตามมาตรา 5 มาตรา 5 ทวิ และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 7) พุทธศักราช 2480 ถ้าราคาของกลางรวม ค่าอากรเข้าด้วยแล้วเกินกว่าสี่หมื่นบาท ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทน กรมศุลกากร ผู้แทนกระทรวงการคลัง และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่จะเปรียบเทียบและ งดการฟ้องร้อง และการที่คณะกรรมการงดการฟ้องร้องเช่นนี้ ให้ถือว่าเป็นอันคุ้มกัน ผู้กระทำผิด นั้นในการที่จะถูกฟ้องร้องต่อไปในกรณีแห่งความผิดอันนั้น”

อย่างไรก็ดี พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 ให้อำนาจจะจับคดีในชั้นศุลกากรได้ โดยมาตรา 102 ทวิ กำหนดว่าความผิดตามมาตรา 27 นั้น ถ้าราคาของกลางรวมค่าอากรเข้าด้วยแล้วเกินกว่าสี่หมื่นบาท คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจที่จะเปรียบเทียบปรับ และงดการฟ้องร้องคดีต่อศาล หรือในมาตรา 102 ที่กำหนดให้อธิบดีกรมศุลกากรงดการฟ้องร้องคดี ถ้าราคาของกลางรวมค่าอากรเข้าด้วยแล้วไม่เกินสี่หมื่นบาท โดยผู้กระทำความผิดจะไม่ถูกฟ้องร้องในกรณีแห่งความผิดนั้นอีก ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรตรวจพบการกระทำความผิด และใช้อำนาจตามมาตรา 102 หรือมาตรา 102 ทวิ ระวังคดีในชั้นศุลกากร โดยให้ผู้กระทำความผิดชำระเพียงค่าปรับ และงดการฟ้องร้องคดีต่อศาล อาจทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวเหมือนโทษจำคุก หากไม่ใช้อำนาจจะจับคดีดังกล่าว แต่ดำเนินการฟ้องร้องคดีต่อศาล ผู้กระทำความผิดอาจได้รับโทษจำคุกสูงสุดถึงสิบปีตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 เนื่องจากการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดแต่เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทตามมาตรา 90 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ต้องใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งโทษตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 หนักกว่าโทษตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 กรณีเช่นนี้น่าจะทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวมากกว่าและไม่กระทำความผิดซ้ำอีก¹¹

5.2 ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการควบคุมอื่นๆของประเทศไทย

นอกจากปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินการตามมาตรการควบคุมการค้าเสือโคร่งที่ประเทศไทยดำเนินการสอดคล้องกับพันธกรณีตามอนุสัญญา CITES แล้ว ประเทศไทยยังมีปัญหาอื่นๆ ในการควบคุมการค้าที่ไม่เกี่ยวข้องกับพันธกรณีตามอนุสัญญา CITES ดังต่อไปนี้

5.2.1 ปัญหาเกี่ยวกับการห้ามล่า

ปัญหาในเรื่องนี้ จะเป็นปัญหาเกี่ยวกับบทนิยามคำว่า “ล่า” ซึ่งมาตรการเกี่ยวกับการห้ามล่าเสือโคร่ง ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 มาตรา 16 กำหนดห้าม

¹¹ วันทนา เสาวดี, “การควบคุมการค้าสัตว์ป่าระหว่างประเทศของประเทศไทย,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548) น.67-70.

มิให้ผู้ไล่ล่า หรือพยายามล่าเสือโคร่ง เว้นแต่ เป็นการกระทำโดยทางราชการที่ได้รับยกเว้นตาม มาตรา 26 ซึ่งบทนิยามคำว่า “ล่า” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 หมายความว่า “เก็บ ดัก จับ ยิง ฆ่า หรือทำอันตรายด้วยประการอื่นใดแก่สัตว์ป่าที่ไม่มี เจ้าของและอยู่เป็นอิสระ และหมายความรวมถึง การไล่ การต้อน การเรียก หรือการล่อ เพื่อกระทำ การดังกล่าวด้วย”

จากบทนิยามคำว่า “ล่า” ที่ได้ให้หมายความรวมถึง “การไล่ การต้อน การเรียก หรือ การล่อ เพื่อกระทำการดังกล่าวด้วย” ขั้นตอนนั้นน่าจะเป็นการกระทำในขั้นตอนการเตรียมการ ล่า เนื่องจากเพียงแต่ไล่ ต้อน เรียกหรือล่อ ยังไม่ถือว่าเป็นการล่า จนกว่าจะได้ดัก จับ ยิง ฆ่า หรือ ทำอันตรายด้วยประการอื่นใดแล้ว เมื่อได้รวมการกระทำเหล่านี้ไว้ ทำให้ถือว่าเป็นการล่าตาม บทบัญญัตินี้

ซึ่งการที่พระราชบัญญัตินี้ได้ให้บทนิยามคำว่า “ล่า” ให้หมายความรวมถึง การไล่ การต้อน การเรียก หรือการล่อ เพื่อกระทำการดังกล่าวด้วยนั้น แม้ว่าจะเป็นผลดีในการป้องกัน ปราบปรามผู้กระทำการล่าเสือโคร่งได้ดีขึ้น แต่การให้นิยามดังกล่าวอาจจะเป็นการให้นิยามถึง วิธีการกระทำในลักษณะที่แคบจนเกินไป ซึ่งอาจจะมีการกระทำอย่างอื่นที่ผู้กระทำมีวัตถุประสงค์ เพื่อการล่าที่พระราชบัญญัตินี้ไม่ได้กำหนดไว้ก็ได้ เช่น การจุดไฟเผาป่าเพื่อให้เสือโคร่งวิ่งหนี ออกมาจากที่อยู่อาศัยของมันเอง ซึ่งจะทำให้สามารถกระทำการล่าได้ง่ายขึ้น ลักษณะของการ กระทำดังกล่าวอาจทำให้เกิดปัญหาในการตีความได้ว่า การกระทำลักษณะนี้เป็นการไล่ การต้อน การเรียก หรือการล่อหรือไม่ และถ้าไม่ใช่การไล่ การต้อน การเรียก หรือการล่อแล้ว อาจทำให้เกิด ปัญหาในการตีความต่อไปได้ว่า ต้องตีความโดยให้การไล่ การต้อน การเรียก หรือการล่อ ครอบคลุมไปถึงการกระทำดังกล่าวได้หรือไม่

5.2.2 ปัญหาเกี่ยวกับการห้ามเพาะพันธุ์

ปัญหาเกี่ยวกับการห้ามเพาะพันธุ์เสือโคร่ง ได้แก่ ปัญหาของการที่ไม่ได้กำหนดให้ เสือโคร่งเป็นสัตว์ป่าที่เพาะพันธุ์ได้ และปัญหาในการพิสูจน์เสือโคร่งว่าได้มาจากการเพาะพันธุ์ หรือสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.2.2.1 การกำหนดให้เสือโคร่งเป็นสัตว์ป่าที่เพาะพันธุ์ได้

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 มาตรา 17 กำหนดให้รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวน

และคัมครองสัตว์ป่ามีอำนาจกำหนดชนิดของสัตว์ป่าคัมครองให้เป็นสัตว์ป่าชนิดที่เพาะพันธุ์ได้ ในปัจจุบัน มีกฎกระทรวงกำหนดชนิดของสัตว์ป่าคัมครองให้เป็นสัตว์ป่าชนิดที่เพาะพันธุ์ได้ พ.ศ.2546¹² ซึ่งเป็นกฎกระทรวงที่ออกตามความมาตรา 17 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ได้กำหนดสัตว์ป่าคัมครองให้เป็นสัตว์ป่าชนิดที่เพาะพันธุ์ได้ไว้ 59 ชนิด แต่กฎกระทรวงฉบับนี้ไม่ได้กำหนดให้เสือโคร่งซึ่งเป็นสัตว์ป่าคัมครองเป็นสัตว์ป่าชนิดที่เพาะพันธุ์ได้ ทั้งๆ ที่เสือโคร่งมีอัตราเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ จึงเป็นผลให้เสือโคร่งไม่อยู่ในข่ายกเว้นที่จะทำการเพาะพันธุ์ได้ตามมาตรา 18(1) จึงไม่สามารถขออนุญาตเพาะพันธุ์เสือโคร่งได้

จะเห็นได้ว่า การที่ไม่ได้กำหนดให้เสือโคร่งอยู่ในบัญชีสัตว์ป่าที่เพาะพันธุ์ได้ จึงไม่สามารถที่จะเพาะพันธุ์เสือโคร่งได้ ส่งผลให้ไม่สามารถมีเสือโคร่งไว้ในครอบครองตามมาตรา 19 และไม่สามารถทำการค้าได้ตามมาตรา 20 ทำให้ยังคงมีการล่าหรือลักลอบนำเสือโคร่งออกจากป่ามาเลี้ยงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และมีการลักลอบจำหน่ายเสือโคร่งที่ได้มาจากการเพาะพันธุ์โดยผิดกฎหมาย ซึ่งการลักลอบจำหน่ายอาจเกิดจากการที่ผู้ที่มีเสือโคร่งอยู่ในความครอบครองทั้งโดยชอบด้วยกฎหมายและโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ได้ทำการลักลอบเพาะพันธุ์เสือโคร่งเพื่อการค้าโดยเฉพาะ หรืออาจจะเกิดจากการที่ผู้ที่มีเสือโคร่งอยู่ในความครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย บางราย ไม่แจ้งการเกิดหรือการเพิ่มจำนวนของเสือโคร่งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เนื่องจากเกรงว่าจะเป็นการระคายเคืองต่อไป จึงลักลอบจำหน่ายลูกเสือโคร่งให้กับผู้ที่ต้องการครอบครองต่อไป ซึ่งกรณีดังที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้ไม่สามารถติดตามหรือตรวจสอบจำนวนเสือโคร่งที่แท้จริงได้¹³ จึงไม่สามารถควบคุมการค้าเสือโคร่งให้สำเร็จลุล่วงไปได้

5.2.2.2 การพิสูจน์เสือโคร่งที่ได้จากการเพาะพันธุ์

มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ได้ให้ความหมายของการเพาะพันธุ์ไว้ว่า เป็นการขยายพันธุ์สัตว์ป่าที่นำมาเลี้ยงไว้โดยวิธีผสมพันธุ์สัตว์ป่า และหมายรวมถึงขยายพันธุ์สัตว์ป่าโดยวิธีผสมเทียม หรือการย้ายฝากตัวอ่อนด้วย นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ตีความคำว่า “เพาะพันธุ์” ว่าเป็นการขยายพันธุ์สัตว์ป่า โดยมีการดำเนินการของมนุษย์เป็นส่วนสำคัญของการขยายพันธุ์สัตว์ป่า ดังนั้น คำว่า “เพาะพันธุ์” จึงเป็นกรณีที่ต้องมีเจตนาโดยนำมาทับกัน หรือการผสมเทียม การขยายพันธุ์ของสัตว์ป่าที่เกิดจาก

¹² ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 59 ก ลงวันที่ 27 มิถุนายน 2546.

¹³ <http://www.ubonzoo.com>.

การผสมพันธุ์กันเองตามธรรมชาติของสัตว์ป่าที่อยู่รวมกัน จึงไม่ใช่การเพาะพันธุ์ตามนัยของบทนิยามดังกล่าว¹⁴ แต่เป็นการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ

ในทางปฏิบัติเกิดปัญหาบางประการเกี่ยวกับการพิสูจน์ระหว่างการเพาะพันธุ์กับการสืบพันธุ์ กล่าวคือ กรณีที่มีลูกเสือโคร่งเกิดใหม่ ผู้ครอบครองเสือโคร่งจะต้องดำเนินการแจ้งการครอบครองเสือโคร่งในจำนวนที่เพิ่มขึ้นด้วย ผลจากการที่เสือโคร่งเป็นสัตว์ที่ห้ามเพาะพันธุ์ จึงอาจไม่มีการแจ้งการครอบครอง หรือแจ้งการครอบครองว่าได้ลูกเสือโคร่งมาจากการสืบพันธุ์ แม้ว่าความเป็นจริงจะได้มาจากการเพาะพันธุ์ก็ตาม กรณีดังกล่าวนี้การพิสูจน์ว่าลูกเสือโคร่งมาจากการเพาะพันธุ์หรือสืบพันธุ์เป็นเรื่องที่ยากมาก ดังนั้น หากเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบเสือโคร่งที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น ก็อาจเกิดปัญหาในการพิสูจน์ว่าลูกเสือโคร่งดังกล่าวเป็นเสือโคร่งที่เกิดจากการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติหรือเกิดจากการเพาะพันธุ์ ซึ่งถ้าเป็นเสือโคร่งที่เกิดจากการเพาะพันธุ์ผู้ครอบครองก็就会有ความผิด

ในการตรวจสอบเจ้าหน้าที่จะพิจารณาหลายอย่างประกอบกัน เช่น ลักษณะการอยู่ของเสือโคร่งว่าสามารถผสมพันธุ์กันได้ตามธรรมชาติได้หรือไม่ ลูกเสือโคร่งที่เกิดมาเป็นพันธุ์เดียวกับพ่อแม่พันธุ์หรือไม่ เป็นต้น และผู้ครอบครองต้องพิสูจน์ให้เจ้าหน้าที่เห็นว่าเสือโคร่งที่เพิ่มขึ้นเป็นลูกของพ่อแม่พันธุ์ ซึ่งเกิดจากการสืบพันธุ์กันตามธรรมชาติจริง¹⁵ ถ้าพิสูจน์ได้ว่ามาจากการสืบพันธุ์ผู้ครอบครองก็ไม่มี ความผิด อย่างไรก็ดี อาจมีกรณีที่ลูกเสือโคร่งมาจากการเพาะพันธุ์ แต่ผู้ครอบครองสามารถพิสูจน์ได้ว่าลูกเสือโคร่งมาจากการสืบพันธุ์ ก็จะทำให้ผู้ครอบครองไม่มีความผิดทั้งๆที่กระทำความผิด ทำให้ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างเต็มที่

นอกจากนี้ กรณีที่เจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบการครอบครองเสือโคร่งที่มีการลักลอบเพาะพันธุ์ ผู้ครอบครองอาจอ้างว่าลูกเสือโคร่งที่ครอบครองอยู่นั้นได้มาจากการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ แต่ยังไม่ดำเนินการแจ้งการครอบครองภายในเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง ผู้ครอบครองคงมีความผิดเพียงมีเสือโคร่งไว้ใน การการครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตเท่านั้น แต่หากเจ้าหน้าที่ตรวจสอบแล้วพบว่าเสือโคร่งที่เพิ่มขึ้นนั้นได้มาจากการเพาะพันธุ์

¹⁴ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง หรือข้อกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งและดำเนินกิจการสวนสัตว์สาธารณะ เรื่องเสร็จที่ 110/2548.

¹⁵ สัมภาษณ์ ไกรวุฒิ เขี่ยมมนนท์, เจ้าหน้าที่ส่วนคุ้มครองสัตว์ป่า, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 20 กรกฎาคม 2549.

ผู้ครอบครองก็จะมีคามผิดฐานลักลอบเพาะพันธุ์ด้วย¹⁶ ดังนั้น การพิสูจน์ว่าได้ลูกเสือโคร่งมาจากการเพาะพันธุ์หรือสืบพันธุ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการกำหนดความผิดของผู้ครอบครองเสือโคร่ง

5.2.3 ปัญหาเกี่ยวกับการห้ามครอบครอง

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการห้ามครอบครองเสือโคร่ง มีปัญหาอันเกิดจากการบัญญัติกฎหมายไม่ครอบคลุมครบถ้วน ได้แก่ ไม่มีบทบัญญัติห้ามการครอบครองผลิตภัณฑ์จากเสือโคร่ง และไม่ได้ให้คำนิยามความหมายของคำว่า “ผลิตภัณฑ์” มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.2.3.1 การครอบครองผลิตภัณฑ์จากเสือโคร่ง

กรณีที่มาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ห้ามมิให้ครอบครองเสือโคร่ง และซากของเสือโคร่ง แต่มาตราดังกล่าวมิได้มีการห้ามการครอบครองผลิตภัณฑ์จากเสือโคร่งแต่อย่างใด ทั้งที่การครอบครองผลิตภัณฑ์จากเสือโคร่งเป็นมูลเหตุจูงใจให้มีการค้าเสือโคร่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน

ดังนั้น แม้ว่าเสือโคร่งจะเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองซึ่งการครอบครองเสือโคร่ง และซากของเสือโคร่งโดยไม่ได้รับอนุญาตจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ก็ตาม แต่กฎหมายมิได้กำหนดให้การครอบครองผลิตภัณฑ์จากเสือโคร่งเป็นความผิดแต่อย่างใด ดังนั้น การครอบครองผลิตภัณฑ์จากเสือโคร่งซึ่งเป็นที่ยินยอมของคนไทยและชาวต่างชาติจึงไม่เป็นความผิดตามกฎหมาย เมื่อการครอบครองผลิตภัณฑ์จากเสือโคร่งไม่เป็นความผิด ทำให้ยังคงมีการลักลอบล่าเสือโคร่งเพื่อนำผลิตภัณฑ์จากเสือโคร่งมาขาย หากไม่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดในขณะที่ล่าเสือโคร่ง หรือซื้อขายซากของเสือโคร่งได้ตั้งแต่ต้น ก็ไม่สามารถเอาผิดต่อผู้ครอบครองผลิตภัณฑ์จากเสือโคร่งได้

5.2.3.2 ความหมายคำว่า “ผลิตภัณฑ์”

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 มิได้ให้คำนิยาม คำว่า “ผลิตภัณฑ์” ว่าหมายถึงสิ่งใด และแตกต่างจากคำว่า “ซากของสัตว์ป่า” อย่างไร อาจทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ เนื่องจากกฎหมายกำหนดความผิดเกี่ยวกับการมีซากของสัตว์ป่าไว้ในครอบครอง และการมีผลิตภัณฑ์จากสัตว์ป่าไว้ในครอบครองแตกต่างกัน กล่าวคือ หากสิ่งนั้นเป็นซากของเสือโคร่ง จะมีความผิดตามกฎหมายเมื่อมีไว้ในครอบครอง แต่หากเป็นการ

¹⁶ เพิ่งอ้าง.

ครอบครองผลิตภัณฑ์จากเสือโคร่ง ผู้ครอบครองจะไม่มีคามผิด เช่น เชื้อยเสือโคร่งเมื่อนำมาทำเป็นสร้อยคอหรืออัญมณี จะเป็นซากของเสือโคร่ง หรือผลิตภัณฑ์จากซากของเสือโคร่ง

5.2.4 ปัญหาเกี่ยวกับการห้ามค้า

กรณีการห้ามค้าเสือโคร่งนั้น พบว่ายังมีปัญหาการลักลอบจำหน่ายเสือโคร่ง และปัญหาในการพิสูจน์ซากเสือโคร่งที่เป็นส่วนผสมของยาแผนโบราณซึ่งทำได้ยาก ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างเต็มที่

5.2.4.1 การลักลอบจำหน่ายเสือโคร่ง

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 มาตรา 20 กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดค้าเสือโคร่ง ซากของเสือโคร่ง หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของเสือโคร่ง เว้นแต่เป็นการค้าสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่กำหนดตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ที่ได้มาจากการเพาะพันธุ์ ซากของสัตว์ป่าดังกล่าวหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าดังกล่าว ทั้งนี้โดยได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดังนั้น เมื่อเสือโคร่งไม่ได้เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองที่สามารถเพาะพันธุ์ได้ตามมาตรา 17 เพราะฉะนั้นจึงไม่สามารถทำการค้าเสือโคร่ง ซากของเสือโคร่ง หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของเสือโคร่งได้ ไม่ว่าจะเป็นผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งและดำเนินกิจการสวนสัตว์สาธารณะ หรือผู้ที่ต้องการเพาะพันธุ์เสือโคร่งเพื่อการค้า

การไม่สามารถทำการค้าเสือโคร่ง ซากของเสือโคร่ง หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของเสือโคร่งได้ทำให้เกิดปัญหาขึ้นกรณีของผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งและดำเนินกิจการสวนสัตว์สาธารณะซึ่งสามารถเพาะพันธุ์เสือโคร่งที่อยู่ในความครอบครอง เพื่อประโยชน์แก่กิจการสวนสัตว์สาธารณะของตนได้ แต่การที่กฎหมายกำหนดไม่ให้ทำการค้าเสือโคร่ง ผู้เขียนเห็นว่าอาจทำให้เกิดปัญหาขึ้นกรณีที่จำนวนเสือโคร่งเพิ่มมากขึ้นเกินกว่าที่สวนสัตว์สาธารณะจะสามารถดูแลได้ ไม่ว่าจะเป็นเกิดจากการเพาะพันธุ์ หรือการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ เมื่อสวนสัตว์สาธารณะไม่สามารถจะจำหน่ายเสือโคร่งออกจากสวนสัตว์ได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย อาจทำให้สวนสัตว์สาธารณะต้องลักลอบจำหน่ายเสือโคร่งให้กับเอกชนรายใดรายหนึ่งที่ต้องการครอบครอง หรือกรณีของผู้ที่มีเสือโคร่งอยู่ในความครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายบางราย อาจไม่แจ้งการเกิดหรือการเพิ่มจำนวนของเสือโคร่งจากการสืบพันธุ์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เนื่องจากเกรงว่าจะเป็นภาระในการเลี้ยงดูต่อไป ซึ่งคน

เลี้ยงเสือโคร่งจะต้องแบกภาระค่าใช้จ่าย ทั้งคนดูแล ค่าอาหาร ค่าก่อสร้างกรง จึงอาจลักลอบจำหน่ายลูกเสือโคร่งให้กับผู้ที่ต้องการครอบครองต่อไป¹⁷

จากที่กล่าวมาข้างต้น เมื่อยังไม่ได้กำหนดให้เสือโคร่งเป็นสัตว์ป่าที่เพาะพันธุ์ได้ จึงไม่สามารถทำการค้าได้ ก็ยังคงเกิดปัญหาเกี่ยวกับการลักลอบจำหน่ายเสือโคร่งต่อไป ซึ่งจะส่งผลทำให้การควบคุมการค้าเสือโคร่งใช้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร

5.2.4.2 การพิสูจน์ซากเสือโคร่งที่เป็นส่วนผสมของยาแผนโบราณ

กรณีการพิสูจน์ยาแผนโบราณว่ามีส่วนผสมของซากเสือโคร่งหรือไม่นั้น เกิดปัญหาขึ้น เมื่อองค์การเอกชนชื่อ EIA (Environmental Investigation Agency) ได้เปิดแถลงข่าวในกรุงเทพมหานคร และได้เข้าพบอธิบดีกรมป่าไม้(ในขณะนั้น) เพื่อเผยแพร่เอกสารชื่อ "THAILAND'S TIGER ECONOMY" โจมตีประเทศไทยว่าปล่อยปละละเลยให้มีการค้าเสือโคร่งในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งหนึ่งในข้อกล่าวหา คือ มีการวางจำหน่ายยาแผนโบราณที่ในฉลากกำกับยาระบุว่ามีส่วนผสมจากกระดูกเสือโคร่งอย่างแพร่หลาย โดยได้ระบุชื่อ ที่อยู่โรงงานที่ผลิตยาแผนโบราณ จำนวน 3 แห่ง

กรมป่าไม้โดยสำนักงานอนุรักษ์สัตว CITES สำนักงานป้องกันและปราบปราม และส่วนวิจัยทางอุทยานแห่งชาติและสัตว์ป่า ร่วมกับกองตำรวจป่าไม้ ได้ทำการตรวจสอบโรงงานผลิตยาแผนโบราณที่ถูกกล่าวหาตามเอกสารของ EIA เมื่อวันที่ 6 และ 18 ธันวาคม 2545 พบว่ามียาดังกล่าวอยู่จริง แต่ไม่พบซากกระดูกเสือโคร่งที่ใช้แต่อย่างใด จึงได้อายัดยาแผนโบราณดังกล่าวไว้ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องต่อไป ซึ่งในการตรวจสอบและจับกุมครั้งนี้มีประเด็นที่แตกต่างกันอยู่ 2 กรณี ด้วยกัน คือ

1) เจ้าของโรงงานยอมรับว่าได้ใช้กระดูกเสือโคร่งในการผลิตยาแผนโบราณจริง แต่ใช้ไปหมดแล้วในการผลิต 1 ครั้ง โดยรับซื้อกระดูกเสือโคร่งจากพ่อค้าคนกลางที่อ้างว่าเป็นกระดูกเสือโคร่งที่ได้จากพรมแดนไทย - พม่า อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยยาแผนโบราณดังกล่าวได้ขึ้นทะเบียนตำรับยาแผนโบราณอย่างถูกต้องตามกฎหมายกับสำนักงานอนุกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งกรณีนี้หากตรวจสอบเนื้ยาแผนโบราณแล้วพบว่า มีส่วนผสมจากกระดูกเสือโคร่งจริงก็เป็นการกระทำผิดต่อพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าพ.ศ.2535

¹⁷ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 13 .

2) เจ้าของโรงงานกล่าวว่าได้ทำการแก้ไขตำรับยาที่มีส่วนผสมจากกระดูกเสือโคร่งหมดแล้ว แต่ยังใช้กล่องบรรจุยาเดิมที่ระบุว่ามีส่วนผสมจากกระดูกเสือโคร่ง เนื่องจากยังไม่ได้จัดพิมพ์กล่องบรรจุยาใหม่ ซึ่งกรณีนี้เข้าข่ายหลอกลวงผู้บริโภค¹⁸

จะเห็นได้ว่า การนำซากของสัตว์ป่า ซึ่งรวมถึงเสือโคร่งมาเป็นส่วนผสมในตำรับยาแผนโบราณ เช่น กระดูกเสือโคร่ง ซึ่งเป็นซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง เป็นปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายกรณีที่จะต้องมีการพิสูจน์ว่าในยาแผนโบราณดังกล่าว มีส่วนผสมจากซากสัตว์ป่าหรือไม่ ถ้ามี เป็นสัตว์ชนิดใดและจำนวนเท่าไร ตรงตามที่ระบุในกล่องยาหรือในตำรับยาหรือไม่ ซึ่งเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้กล่าวหาที่จะต้องพิสูจน์ เพราะระบบกฎหมายไทยเป็นระบบกล่าวหา¹⁹ ถ้าพิสูจน์ไม่ได้ผู้กระทำความผิดไม่มีความผิดเกี่ยวกับการค้าเสือโคร่งตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งการตรวจสอบเนื้อยาแผนโบราณว่ามีส่วนผสมจากกระดูกเสือโคร่งหรือไม่นั้น ในทางปฏิบัติเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เนื่องจากกระดูกที่ผ่านกรรมวิธีบดจนมีขนาดเล็กมาก ๆ ทุกชนิดมีองค์ประกอบเดียวกัน คือ แคลเซียม และในประเทศไทยยังไม่มีสถาบันใดที่ให้การรับรองว่าสามารถตรวจพิสูจน์เนื้อยาแผนโบราณดังกล่าวว่ามีส่วนผสมจากกระดูกเสือโคร่งได้ ในข้อมูลทางวิชาการมีสถาบันที่อาจตรวจสอบได้อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการมาก²⁰

5.2.5 ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดบทลงโทษ

ปัญหาอีกประการหนึ่งก็คือ เรื่องบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนทำการล่า มีไว้ในครอบครอง และทำการค้าเสือโคร่งที่เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ซึ่งบทลงโทษในเรื่องนี้ไม่รุนแรงเท่าที่ควร เมื่อเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่ผู้ฝ่าฝืนจะได้รับ แม้จะมีการทักท้วงว่ากฎหมายที่มีอยู่เพียงพอแล้วสำหรับการลงโทษผู้ค้าสัตว์ป่าหากมีการบังคับใช้อย่างจริงจัง แต่ก็ยังมีการเรียกร้องให้มีการเพิ่มบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันตาม พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ได้กำหนดบทลงโทษของผู้ที่ฝ่าฝืนไว้ในมาตรา 47 โดยต้อง

¹⁸ <http://www.forest.go.th/Cites/convention/sumary.htm>.

¹⁹ สัมภาษณ์ สว่าง ทิพนบุญกุล, เจ้าหน้าที่บริหารงานป่าไม้ 6, กองคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าตามอนุสัญญา กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 30 สิงหาคม 2549.

²⁰ อ้างแล้ว เชิงบรรณที่ 18.

ระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งที่ผ่านมาส่วนใหญ่การบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้จะมีการลงโทษปรับมากกว่าจำคุกผู้กระทำความผิด²¹ ซึ่งการที่มีบทลงโทษที่ไม่รุนแรงเช่นนี้ก็อาจทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวและยังคงกระทำความผิดต่อไป เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศฮ่องกง กฎหมายของฮ่องกง คือ Wild Animals Protection Ordinance ได้กำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนทำการล่า มีไว้ในครอบครอง และทำการค้าเสือโคร่งที่เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองไว้โดยต้องระวางโทษจำคุก 1 ปี และปรับ 100,000 เหรียญฮ่องกง²² หรือประมาณ 500,000 บาท ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทกำหนดโทษของกฎหมายของฮ่องกงในส่วนที่เกี่ยวกับโทษปรับรุนแรงมาก แม้ว่าโทษจำคุกค่อนข้างต่ำก็ตาม แต่เมื่อโทษปรับสูงแล้วก็อาจทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวและไม่กระทำความผิดซ้ำ

²¹ จูตินันท์ ศรีสถิต และอวยพร แต้ชูตระกูล, "จากสุดท้ายของสัตว์ป่า," โลกสีเขียว ปีที่ 12 ฉบับ 6 (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2547) น.20-33.

²² Wild Animals Protection Ordinance, section 18 (c) (i) and Criminal Procedure Ordinance.